

S bár a küzdő ellenzék valamennyi árnyalata úgy tesz, mintha a tegnapi határozat megpecsételése lenne a függetlenségi pártok örökké tartó fegyverbarátságának: a hidegen és józanul ítélők tisztában vannak vele, hogy a választói jog és az ellenzéki akció végső célját illetően, tétovázó ellentétek vannak Kossuthék és Justhék között. S hogy ez ellentéteket a szózat nem eliminálta, hanem inkább teljesebben kiélezte.

A tegnapi kámforinjekció ideig-óráig fölélesztette a két függetlenségi párt hamvadó összetartását. Ám a dolgok természetéből erősebb az emberek akaratánál s előre megjósoljuk, hogy időnként még sok ily kámforinjekcióra lesz szüksége a gyűlölködő testvérek és osztályoskodó atyafiak ugynevezett „összinte kibékülésének”.

Stetina államtitkár

a Máv. reformjairól.

— A Khuen-kormány programjából. —

(Saját tudósítónktól.) A Máv. körül még mindig akadnak bajok, — a koalíció büne határtalan volt! Az árutorlódások, amelyek az ország gazdasági életének okoznak kárt, a késések, amelyek nap-nap után keserítik el az utazóközönséget, a szerencsétlenségek, amelyek borzalmakban oly gyakran döbbennek meg bennünket egyes városok rossz összeköttetései, mind elevenen éreztetik velünk, hogy a Máv. nem egy tekintetben beteg és rászorul a leggondosabb, leglelkisimerebbesbb kurára. A Khuen-kormány már eddig is óriási munkásságot fejtett ki a sérelmek orvoslására. Egy újságíró meginterviewolta Stetina József dr. kereskedelemügyi államtitkárt arra vonatkozólag, hogy milyen vasuti politikával szándékozik megjavítani a kormány az ország közlekedési viszonyait? Az államtitkár értékes és érdekes fejtegetései

során kiterjeszkedett az iparfejlesztés és iparoktatás kérdésére is és sok nagyjelentőségű, megszívlelésre méltó elvet fejtett ki ezen a téren.

— Mindenekelőtt meg kell állapítanom, — mondotta, — hogy a megboldogult Hieronymi Károly vasuti politikáját vallja magának a kereskedelmi miniszterium. Ez a politika azt tűzte ki magának célul, hogy amennyire az állam és az államvasutak ereje megengedi, a Máv. belterjes, intenzív irányban fejlesszessék. De vonatkozik ez a politika nemcsak az államvasutakra, de a magánvasutakra is. Az államvasutak belterjes programja dacára is, — mely tehát a külterjes fejlesztést egyelőre kizárná — a viszonyok kényszerítő hatása folytán, mégis épül két új vasút. Ugy ezeknek a vonalaknak az építésére, valamint az államvasutak többi vonalainak belterjes fejlesztésére, a forgalmi eszközök megerősítésére, közel száz millió koronát irányoztunk elő az 1912. évi költségvetésben, szemben az 1911. évvel, mikor is államvasuti beruházásokra csak kilencven milliót fordítottunk.

Százmiliónyi beruházási költséget mozdonyokra, kocsikra és pályamegerősítési célokra irányoztunk elő.

— A beruházások mérve mutatja, hogy a vasuti építkezések terén visszaesés nem lehet, de nincs visszaesés a vicinális vasut építkezése terén sem. A folyó évben is közel hatszáz kilométer hosszú vicinális épült.

Majd rátért a kormány iparfejlesztési és iparoktatási politikájára az államtitkár ur.

— Az iparfejlesztés terén — mondotta — nem térhetünk el egyelőre a szubvenciók rendszertől. Öt milliót fordítunk szubvenciókra. A szubvencionálás módjában azonban nagyon óvatosak vagyunk. Szigorubban vizsgáljuk meg a kamarák és ipartestületek által a kérelmeket. Az új nagyüzemi gyáraknál, gyártelepeknél azokat támogatjuk segéllyel, amelyek valami új termelési vagy iparágat honosítanak meg. A régiéket pedig azokat, amelyek tényleg hasznosaknak bizonyultak.

A kisiparra nézve emondhatom, hogy a segélyezés mai módja reformra szorult. Mi akkor adunk csak támogatást, ha be van igazolva, hogy a támogatás szükséges nem-

csak egyéni, de a kisipar elővitele és fejlesztése szempontjából is.

Eddig szól Stetina József dr. kereskedelmi miniszteriumi államtitkár nyilatkozata, melyből láthatjuk, hogy a Khuen-kormány mindent elkövet, hogy végre megszüntesse azokat a bajokat, melyek a koalíciós szegénykorszakban előállottak, melyek még ma is kísértének.

Szeged, a diákváros.

Bródy Sándor is Szegedre hozza a fiait, mert itt nagyszerű a „levegő és jó a koszt”. Így mondta és hozza is három fiát, az egyik 17, a másik 14, a harmadik 11 éves és gimnazisták. A Délmagyarország-ban közölt hírek meglelt a hatása, Bródy már elhelyezte a fiait, azok jönnek diákok százaival együtt. Ma már diákváros Szeged, jónévi, kitünő hírű. Tipikus diákváros is. A Délvidék népe, hacsak teheti, Szegedre küldi a fiait. Szeged nevel nemzetségeket az egész Délmagyarország számára.

Az emberek ösztönszerűleg érzik, hogy csak az egység kell még és akkor országos hírű, európai jelentőségű is lesz Szeged, a diákváros. Befogják látni, hogy micsoda érték az, hogy a nemzeti főváros állandóan nevel ifjúságot a délvidéki országrész számára, kulturát ad, magyarosít, fölvilágosít, nevel a kenyérkeresetre.

Érdekes, hogy évtizedekkel ezelőtt már megéreztek, hogy Szeged igazi diákváros, hogy jó, megfelelő a diáknevelése. Annvi kitünőségünk között már Petőfi Sándor is Szegedre hozta Zoltán fiát, most pedig Bródy Sándor küldi egyszerre három fiát a Tiszaparti metropolitba, aminthogy mindtöbben bízzák fiaikat, a jövő generációt Szegedre.

Most pedig, hogy ránk köszöntött a kedves szeptember, megindul újra a torlasz-harc az igazgatói irodák előtt, s néhány nap múlva megint meg fogják állapítani, hogy kevés az osztály, kevés az iskola. S bizonyára lesznek sopánkodások amiatt, hogy mennyire okatlan az a tolongás, amely a középiskolákat ostromolja, holott minden pálvá, amelyre ezek a középiskolák hidat készítenek, tulnontul vannak zsúfolva és éhenkórászokat szaporít. Mig ellenben . . . s itt következik az

asszony végzett be mesterileg; nemsokára elvitték a Szeretetházába, állandó helyére. Egy kis emelvényen többféle gyomorerősítő esszencia.

Ez az a szoba, melybe Jókai rendszeren pihenni indult el a fővárosból, hogy többet dolgozzék, mint odahaza. Most is megfogadta, hogy nem dolgozik; lepecsételte az alizarin tintás üveget, de alig ért ide, azonnal föltörte szelleme a pecsétet s már ott nyugodott asztalán a „Három márványfejnek” két utolsó ívé bevégezve.

Ez az a szoba, melyből évek hosszú során át betűkben, szellemben annyi sugar repült ki Magyarországha bércei és térségeire, sőt a tengereken át messze földre. Az alkotásban nagy lélek, a termékeny agyvelő mennyi meglepetést szerzett innét az olvasó közönségnek azon bájos nyelven, minőn csak Jókai tudott írni; maga teremtetten, de még elérni soha senki nem bírta. A regények, beszédek, történelmi emlékek kincstermő helye; s egykor innét eregette utnak az „Üstökös”-be a humor rózsaszín felhőit, alaprajzait, melyekben annyit kacagtunk, mulattunk; mert hát Jókai nemcsak írt, de kitünően rajzolt is.

Megelégedéssel hangsúlyozta beszéd közben, hogy az „Osztrák-magyar monarchia írásban és képben” című nagy vállalat minő rendkívül pártfogásban részesül s Rezső trónörökös öfensége örömet találja benne; csak Magyarországon 16 ezer példány, német nyelven pedig 36 ezerben küldetik szét

s még mindig terjedőben van. Oly siker, minőt magyar vállalat — napilapokat kivéve — még soha sem ért el.

Rég időtől fogva járt Balatonfüredre Jókai, nem szórakozni, mert hiszen sem az étteremben, sem a közönség közt látni nem lehetett, csak kivételes esetekben; hanem azért, hogy az itteni levegőt élvezze, melynek életét köszönheti. Mert a nagy regényíró szenvedő beteg volt melbajban s tökéletesen kigyógyult; s most sem győzte eléggé dicsérni az itteni esti levegőt, mely a nagy hőség után nem változik rögtön hűvösre, mint más számtalan helyen, hanem megmarad gyógyító balzsamával a 17—18 fokon, mert itt van a Balaton, mely a rengeteg meleget nappal elnyeli, éjjel visszaadja. Egészséges is volt a nagy munka mellett, olyan, mint az élet. Menése ruganyos, szelme szikrázó s a humor soha sem hagyja el. Lassan beszélt és keveset s minden szó folyó méz ajkáról, melyből a jóság, szelid-ség sugárzik ki.

Jókainak nem volt epéje, de szíve annál nagyobb, mellyel egy egész nemzetet ölelt át. Sok viszontagságon, csapáson ment át, de soha még nem törhették; tollának hatalmával, szívének szeretetével legyőzött minden bajt. Nagy hatalom volt az ő kezében, de csak boldogított és áldott vele.

Dél előtt dolgozott — habár most kevesebbet — mint máskor. Kiment fáit, virágait közé; tíz óra körül fürdött. Ebéd után sakkot játszott, ha épen vendége volt, vagy családja

körében töltötte óráit, mely legnagyobb boldogsága volt. Este felé ismét kerteszkedett, gyönyörködött ültetvényeiben, vagy leült a virágillatos légben a kanapéjára s elméláz az isteni tájon; meglehet, egy nagy regény szálait szötte-fonta, melyekbe már annyi szív és elme beleakadt.

Vele lenni valódi élvezet volt, rendkívüli emlékező tehetsége az egész multat átölelte. Agyveleje valóságos könyvtár volt.

Jókainé is jó egészségben; a ház angyala pedig Róza kisasszony, kinek művészetén meglátszik München; gyönyörűen festett, a természet, a fényes tehetség sugárzott ki minden művéből. Könnyen dolgozott s ecsetjét biztosan kezelte, már két nevezetesség volt a villában; meglehet ő lesz a harmadik.

Egyik este a „Cigánybáró”-t adták az arénában; a közönség a színház legkisebb zugát is elfoglalta; a páholyokban elegáns hölgykoszoru, s midőn a meg-megújuló taps és éljenzés fölhangzott, a fölönás után zajosan, percekig éljenezte a közönség a hírneves író s csak akkor szűnt meg ovációjával, midőn a páholy sötétjéből kibukkant a lámpák elé s meghajolva köszöntö meg a figyelmet, szeretetet. Mert valóban Jókait nagyon szerették a provinciákon; amerre ő ment, mindenütt lelkesen ünnepelték s nem csuda, mert több mint fél század van kötve nevéhez a magyar irodalomban, ha komáromi első zsengeit is említjük, s mindig csak magasabbra szállt, sebesen rohanva és fényesen a hírnév utján, mint az üstökös.